

De Saamwerker

Orgaan van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

78ste jaargang
september 2021

Mannenbond
CGK

3

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie
- 5 Bijbelstudie Goddelijke lessen uit Josafat 's leven
- 7 Bijbelstudie Jesaja
- 10 Nieuws uit Veenendaal
- 11 Vragen staat vrij
- 13 Wettige bezwaren
- 16 De sleutels van Gods Koninkrijk
- 20 Boekbespreking

Colofon

Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Versijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. medio december 2021

Commissie van redactie

A. Kok, Veenendaal
ds. C.J. Droger, Vlaardingen

Redactieadres

A. Kok
Regentesselaan 66
3905 GX Veenendaal
telefoon: 0318-529646
akok@kliksafe.nl

Secretariaat

A. Kok
Regentesselaan 66
3905 GX Veenendaal
telefoon 0318-529646
e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl
(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

Abonnement

Leden € 15,- per jaar
Niet-leden € 20,- per jaar
Losse nummers € 5,- per exemplaar
Postgiro NL23INGB0000992401 t.n.v.
Bond van Chr. Geref. M.V. te Zeist

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag
worden openbaar gemaakt of veelevoudigd, opgeslagen
in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden,
hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie,
microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op
het auteursrecht.

Van de voorzitter

Als u dit nummer van *De Saamwerker* in handen krijgt, staan we aan het begin van een nieuw verenigingsseizoen. Misschien wordt het tijdens de eerste verenigingsavond van het seizoen aan u overhandigd. Dat zou heel fijn zijn, want dat betekent dat u weer gestart bent als mannenvereniging. Volgens mij is de regelgeving van de overheid in verband met de coronacrisis op dit moment zodanig dat we als vereniging weer kunnen samenkomen. En als per 20 september de anderhalve meter-maatregel verdwijnt, kunnen we ook weer wat dichterbij elkaar gaan zitten als leden van de mannenvereniging. Wat zou het een zegen zijn, als we het komende seizoen weer ongehinderd zouden kunnen samenkomen. Dat dat niet vanzelfsprekend is, hebben we in het vorige seizoen goed geleerd. Ik zie met u uit naar gezegende verenigingsavonden rondom het Woord van God in het komende seizoen.

En in wat voor tijd mogen we samenkomen. Heel de wereld gist en alles lijkt wel op drift te zijn. Ik denk aan de ernstige toestand in Afghanistan en aan een opnieuw verwoest Haïti. In ons eigen land zitten we met een kabinetsformatie die maar niet vlotten wil en die lijkt af te stevenen op een kabinet dat nog verder afstaat van het Bijbels getuigenis. In het kerkelijke leven is er ook genoeg dat zorgen baart. Laten daarom de avonden van de mannenvereniging ook bidstonden zijn waar al deze noden voortdurend aan de HEERE worden opgedragen.

Een liefdevolle groet, broeders!
Ds. C.J. Droger

Volharden tot het einde

“Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.” Matth. 24:13

Kijk, daar lopen drie mannen. Twee luisteren vooral naar wat de ene te zeggen heeft. Hij spreekt goed van God. Dat wordt één luisteraar al snel te veel. Geïrriteerd draait hij zich om en gaat terug. Hij wil zijn eigen vertrouwde leven niet opgeven. Maar de ander vindt het wel mooi wat hij hoort. Hij wil wel méér weten van die gouden stad, van dat nieuwe Jeruzalem. Maar dan opeens is daar een poel waarin ze vallen. En dan klinkt het uit zijn mond: is dit nu wat me op weg naar dat nieuwe Jeruzalem te wachten staat? Is dát het geluk? Het lukt hem om uit die poel te komen en ook hij keert terug.

Wie zijn deze drie mannen? Inderdaad, het zijn de drie die we tegenkomen aan het begin van het bekende boek van John Bunyan over *De Christenreis*. Dan zien we hoe Christen uit stad Verderf gaat, waarbij twee buurmannen proberen hem op andere gedachten te brengen: Halsstarrig en Plooibaar. Halsstarrig laat zich echt niet overhalen om met Christen mee te gaan en hij gaat snel terug. Plooibaar gaat nog wel even mee. Maar als hij dan in de poel moedeloosheid komt, haakt hij ook af. En gaat Christen alléén verder. Mag hij volharden tot het einde. En mag hij ingaan in het nieuwe Jeruzalem. Ja, die volharden zal tot het einde zal zalig worden!

Van deze volharding spreekt ons Mattheüs 24 vers 13. Maar deze volharding wordt bedreigd. Want vlak voor de aansporing in

Ds. W.L. van der Staaij

vers 13 om te volharden, wijst Christus op acht tekenen van het einde van de wereld. Dat zijn omstandigheden die alles in zich hebben om je te verhinderen de weg der zaligheid te betreden, maar ook om je van die weg af te krijgen.

Op welke tekenen wijst Christus? Dat zijn in de verzen 6 tot en met 8 algemene tekenen: van politieke en maatschappelijke chaos. Van natuurrampen en epidemieën. En daarbij noemt Christus in vers 5 en vers 9-11 tekenen die heel in het bijzonder Christus' gemeente treffen. Een wereldwijde christenvervolging. Maar ook aanslagen op Zijn gemeente van binnenuit. Valse profeten zullen opstaan en velen verleiden. Waarom het zo nodig is wat Johannes schrijft: *“Beproof de geesten of ze uit God zijn, want valse profeten zijn uitgegaan.”*

Er zal een enorme geloofsafval plaatsvinden, zegt Christus ook. Afval die volgens vers 12 blijkt uit een verkillen van de liefde. En dat is allereerst de liefde waar de eerste tafel van Gods Wet ons op wijst: de liefde tot God. Verkillen van de liefde tot God, tot Zijn dienst, tot Zijn Naam en tot Zijn dag. En waar die liefde voor God gaat wijken, neemt de onderlinge wetteloosheid en liefdeloosheid toe.

Maar, zo zegt Christus, van al deze dingen: Wordt niet verschrikt! Want al die dingen moeten geschieden! En nog is het einde niet! Maar komt het aan op de volharding.

En waarin bestaat die volharding? Zou het wat anders zijn als wat we zien bij de

eerste christengemeente? Een volharding in de leer van de apostelen, in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden.

Een volharden dus in de leer van de Godzaligheid. Een volharden in de prediking waarin die ene Naam schittert en de twee wegen worden geschilderd: een weg naar de hemel én een weg naar de hel. En waarbij de drie stukken die nodig zijn om getroost te leven en zalig te sterven alle naar voren komen: kennis van onze ellende, van de verlossing uit de ellende en hoe we God dankbaar zijn voor die verlossing. Volharden in de leer der Godzaligheid. Waarin het wonder van zalig worden uit vrije genade door het geloof in Christus alléén doorklinkt.

Ook een volharden in het gebed. Het persoonlijk gebed in je binnenkamer. Maar ook het gebed in de gemeente met en voor elkaar.

Het is ook een volharden in het ware geloof. Want de rechtvaardige zal door het geloof leven.

Het is ook een volharden in de vaste christelijke hoop. Dat de overwinning in en door Christus vastligt. Het is ook een volharden in de liefde. De liefde tot God en tot elkaar.

”Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden!” Maar wie kan in al die dingen volharden? Wie zal er géén Orpa of Demas blijken te zijn? Wie zal er niet als een tijdgelovige afvallen als er verdrukking komt, of vanwege de verleiding van aardse rijkdom?

Nee, de volharding is vanuit ons mensen bezien totaal niet vanzelfsprekend. Zij is

enkel genade. Het geheim van de volharding ligt buiten ons! Het ligt in Hem, Die het heeft gezegd: *”Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken.”*

Dáárom volhardde Hij in Zijn weg van kribbe naar kruis. Volhardde Hij in gehoorzaamheid aan Zijn Vader. Volhardde Hij in liefde tot Zijn Vader en al de Zijnen. Daarom bad Hij voor Petrus dat zijn geloof niet zou ophouden. En zo volhardt Hij nog altijd in het bidden voor Zijn Kerk. Is Hij allen die met hun zonden en ellenden tot Hem de toevlucht nemen tot een Redder. Maar is Hij óók hun Bewaarder. Schenkt Hij Zijn Heilige Geest tot volharding.

En wacht er een heerlijke beloning voor allen die Hem verwachten tot zaligheid. Die het dagelijks moeten hebben van Zijn kracht, Zijn trouw, Zijn liefde en Zijn genade om te volharden. En wat blijft er voor hen over? Een eeuwige zaligheid. Een eeuwige rust in en bij God. Eeuwige vreugde.

”Wie volharden zal tot het einde, zál zalig worden.” Deze belofte is in Christus Jezus ja en Amen. En het is tot Zijn eer dat er in de eeuwige heerlijkheid niemand zal achterblijven, die hier leerde leunen en steunen op Christus alléén!

Bijbelstudie 4

Goddelijke lessen uit Josafat's leven
2 Kron. 20:31-37. 1 Kon. 22:49-51.

Dezelfde zonde

Zou het de schrijver van de Kronieken van Josafat geen pijn gedaan hebben om ook het slot van Josafat te beschrijven? Het lijkt er op dat hij bij vs.34 wilde eindigen. Maar daarna horen we nog het een en ander over Josafat, dat we liever niet geweten wilden hebben. Zo is het wel gebeurd dat iemand begraven werd en het was: “van de doden niets dan goeds”, maar een enkele ingewijde in het leven van de overledene wist ook van minder fraaie zaken van de betrokkene.

Zo was dat ook bij Josafat. En de Heilige Geest, als de eigenlijke auteur van de ze geschiedenis, vertelt ook nog iets dat niet onvermeld mag blijven. Er staat in vs.35 Hierna (na dezen) en dan komt er nog wat. Het ging allemaal goed: vs.2: en hij wandelde(ging) in de weg van zijn vader Asa. Het ging heel goed met zijn koningschap over Juda, zolang hij maar dicht bij de Heere leefde.

En dan: We zien dat wel meer, nadat het alles zo mooi ging: pas dan op!! Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. Maar het gevaar van het tegengestelde is groot. Dan ook nog te bedenken dat hij weer in dezelfde fout gaat als eerder in zijn relatie met koning Achab gebeurde. (hfdst.18). Hij had al zijn les gehad, maar toch... Heeft niet ieder een boezemzonde? Zo ook Josafat. En hij is niet de enige van Gods kinderen, die opnieuw in dezelfde zonde valt. Denk maar aan Abraham en zijn leugen om Sara. Jakob met zijn bedrog; Simson met vrouwen.

Ds. A.K. Wallet

Zo nu ook Josafat die in zee ging met de koning van het tienstammenrijk, Ahazia de zoon van Achab. En van die koning staat er uitdrukkelijk bij dat hij goddeloos handelde. Toch sloot Josafat een handelsverbond met hem.

Samen bereik je toch meer, daar is toch niets op tegen? Als je sommige werken samen kunt doen dan zijn de lasten minder en is de winst groter. En toch ook in de handel dient men zich af te vragen: mogen we het met de Heere doen? Is het in Zijn gunst?

De samenwerking verbroken

Samen komen ze overeen om schepen te laten maken. Waartoe moeten die dienen? Om goud te halen in Ofir. Dat trekt wel, zoals meestal als het om geld gaat. Het gaat om Tharsisschepen. Dat hoeven geen schepen te zijn die naar Tharsis voeren, maar hiermee worden bedoeld grote zeeschepen, die wij nu oceaanschepen noemen. Ze werden gebouwd op de scheepswerf te Ezeon-Geber in de golf van Akaba. Het zijn geweldige schepen. Op een dag komt de 'ter waterlating'. Maar onder welke vlag zal het varen?

Een groot feest? Ja de beide koningen zijn aanwezig. Maar daar komt nog iemand, die niet uitgenodigd was, een profeet met de naam Eliëzer. Verder onbekend, maar hier is hij door de HEERE gezonden om een belangrijke bijdrage te leveren. Dat is nogal wat, wat hij gaat zeggen. Met name koning Josafat wordt aangesproken.

Omdat hij voor deze scheepsbouw een

verbond met Ahazia heeft gesloten en Gods zegen er niet over gevraagd heeft, zal er geen behouden vaart zijn.

We kunnen hier wel stellen: Als de Heere het schip niet bouwt, tevergeefs bouwen de bouwlieden daaraan. (Ps.127). Een gewaarschuwd man geldt voor twee. De schepen varen toch uit, maar komen niet ver. Ze leden schipbreuk, misschien door een storm verpletterd tegen de rotsen. Ahazia is echter zo geboeid door het goud dat men wilde halen, dat hij nog een keer vraagt aan Josafat om het opnieuw te wagen. Maar daar is Josafat niet voor in. Er staat: Maar Josafat wilde niet. (1 Kon 22:51) Als het breken van de schepen ook het breken van het hart als gevolg heeft is er aan Gods bedoeling voldaan.

Beoordeling.

Elk leven krijgt een beoordeling, ook dat van een koning. Wie veel verantwoordelijkheden heeft te dragen, heeft ook veel te verantwoorden. Wat wordt er gezegd van Josafat? Hij heeft 25 jaar geregeerd en is 60 jaar geworden. (42). Ahazia heeft maar ruim een jaar geregeerd, maar ook lang genoeg voor een beoordeling, want er staat (1 Kon.22:53) dat hij deed wat slecht was in de ogen van de Heere.

Van Josafat luidt het anders door Gods genade. Er staat: (2 Kron.20: 32) Hij deed wat recht was in de ogen van de Heere. Dat was de hoofdlijn van zijn leven. Maar helaas gold dat niet van alles in zijn leven, de hoogten werden niet weggenomen. Hij had daarin het volk niet mee. Maar het heeft wel verdriet gebracht. Verder waren er de twee openbare zonden. God heeft hem wel twee keer, waarvan wij weten, terug moeten roepen.

Die staan ook voor ons ter waarschuwing

beschreven. Nooit werd er iemand begraven zonder vlekken op zijn levenskleed. Dat was alleen van Christus en door hem krijgen Zijn volgelingen een goede beoordeling.

Gespreksvragen

1. Geschiedenisboeken laten ons soms zien dat mensen in eigen tijd geëerd maar later verguisd. werden of ook andersom. Is er behoefte aan zulke inlichtingen?
2. Bij een onder ons bekende krant wordt er elke week een half uur bij Schrift en gebed de Heere gezocht. Is dit voor meerdere bedrijven ter navolging?
3. We lezen dat enkele koningen in dezelfde zonde vervielen/ Heeft het te maken met boezemzonden? Hoe zijn deze te bestrijden?
4. Moeten openbare zonden bij een grafrede met name genoemd worden.? Math. Henry tekent bij het klaaglied van David over Saul aan: van de doden niets dan goeds.2. Sam.1:17vv. Wat zou hij hiermee bedoelen? Moet iedereen in de hemel geprezen worden?
5. Hoe had Josafat een schipbreuk kunnen voorkomen? Kan dat ook in ons eigen leven het geval zijn?
6. Als wij onze eigen balans opmaken over ons leven: kunnen we dan ook zeggen: Ik deed wat recht was in de ogen van de Heere? Of zouden we er iets aan toevoegen?
7. 'De hoogten werden niet weggenomen'. Zijner ook in onze tijd bepaalde cultuuruitingen waar tegen stelling genomen moet worden?

Bijbelstudie

Jesaja 56-66, deel 2

De praktijk: schijnvroomheid (58:1-14)

In de vorige Bijbelstudie (Jes. 56:1-8) hoorden we een aansporing tot godsvrucht. De HEERE riep op het recht in acht te nemen en gerechtigheid te doen. Die vermaning werd gemotiveerd vanuit Zijn naderende ingrijpen, vanuit Zijn komende gerechtigheid en heil. Gods komende interventie (ver)eist een antwoord van de mens.

Vervolgens blijkt hoe het ervoor staat en dat die aansporing geen overbodige luxe is. In Jesaja 56:9-58:14 worden verschillende groepen aangesproken, waarna het in Jesaja 59 tot een climax zal komen. De leiders van het volk en profeten laten het afweten (56:9-12) en onder het volk plegen velen geestelijk overspel (57:3-13). Ze zullen verloren gaan, tenzij ze zich bekeren (57:13). Ondertussen komt de rechtvaardige om, maar de HEERE redt (57:1-2). Hij komt met troost en zal Zich ontfermen over verbrijzelden, maar goddelozen hebben geen vrede (57:14-21). In Jesaja 58 blijkt er nog een groep te zijn. Misschien staat die groep wel het dichtst bij ons.

De opdracht (58:1)

Na de troostvolle woorden aan het slot van Jesaja 57 begint Jesaja 58 op een heel andere toon. De woorden zijn gericht tot de profeet. Hij krijgt de opdracht om Gods boodschap, een ernstige terechtwijzing, luid en duidelijk aan het volk over te brengen. Met een stem als een bazuin (vgl. Ex. 19:16,19; 20,18; Lev. 25:9). Zo stuurde de HEERE Zijn profeten al eeuwenlang wanneer Zijn volk het verbond brak

ds. P. A. Kok

(vgl. Hos. 8:1; Ez. 33:1-9; Amos 3:6a). Zo stelt de HEERE de zon-den en overtredingen van Zijn volk aan de kaak (vgl. Micha 3:8). Stevig, maar tegelijk liefdevol. Trouw aan Zijn verbond bedoelt de HEERE Zijn volk tot bekering te brengen. God Zelf roept (door Zijn woordvoerders) tot verantwoording. Hij spreekt en werkt door de verkondiging heen (vgl. Rom. 10:17).

Opvallend is het gebruik van de naam Jakob als aanduiding van (het volk) Israël. Hoewel zeldzaam in Jesaja 56-66 komt het in Jesaja 58 tweemaal voor, in vers 1 en 14, en omsluit het daarmee dit hoofdstuk. Is juist in het leven van de aartsvader Jakob niet zichtbaar hoe God Zijn genade betoont aan een zondaar? Die naam roept herinneringen op aan een zondig bestaan (Jes. 43:27; Hos. 12:4), maar ook aan Gods verkiezende genade (Mal. 1:2) en een beloofde toekomst voor zijn nageslacht (Jes. 58:14; vgl. ook 65:9).

Blijft de HEERE in gebreke? (58:2-3a)

Tot wie moet de profeet zich richten? Dat blijkt uit het vervolg. Tot hen die menen dat ze zelf recht doen en niet afwijken van de wet. En zo zelfs de HEERE ter verantwoording roepen (3a). Dagelijks zoeken ze de HEERE, verlangend Zijn wil te ontdekken. Ze vragen God om recht te doen, *als een volk dat gerechtigheid doet en het recht van Zijn God niet verlaat* (2b; vgl. Jes. 56:1). Maar waarom ziet de HEERE hen niet? Waarom weet Hij het niet? Waarom laat de HEERE het afweten? Zouden ze dan niet gewoon ophouden met vasten en hun ziel te kwellen?

Misschien roept de houding van het volk herkenning op en lijkt de hemel wel van koper. Tegelijkertijd komt in de verwijtende vragen aan de HEERE al in beeld waar het mis gaat. Waartoe dient hun godsdienstig vertoon? Ze willen er de zegen van de HEERE mee afdwingen. Zoals ook andere volken hun godsdienstig leven vormgeven. Zo bezien lijkt hun vasten meer een hongerstaking. Met vasten willen ze Gods ingrijpen bereiken. Ten diepste blijkt het gericht op henzelf. Maar zo werkt het niet.

Het vasten van het volk (58:3b-5)

Zou dit het vasten zijn dat Ik verkies? Het volk vast weliswaar, maar niet op een wijze dat het aangenaam is voor de HEERE. Ze vasten, maar het gewone leven moet gewoon doorgaan. Hun arbeiders worden afgebeeld om er op de vastendagen niet op achteruit te gaan. En ondertussen maken ze (daardoor?) ook nog ruzie en gaan zelfs op de vuist. Het vasten lijkt zo wel een vrijbrief om die praktijken te laten bestaan. Als je dat vergelijkt met wat de HEERE gebiedt op de sabbat (Ex. 20:8-10), Zijn heilige dag, is het contrast groot.

Daar zit de spanning. Op vastendagen wel (met uiterlijk vertoon) de indruk wekken dat je berouw hebt, maar ondertussen kwade praktijken laten bestaan. *Noemt u dat vasten en een dag die de HEERE welgevallig is?* Schijnheiligheid is dat. Schijnvroomheid.

Het vasten dat de HEERE verkiest (58:6-12)

Toch, als je vers 5 op je laat inwerken, dan ziet dat vasten er toch niet verkeerd uit? Je voor de HEERE verootmoedigen, je hoofd buigen en rouwen. Je klein maken voor de HEERE, uit schuldbesef, onder het gewicht van je zonden. Als dat niet goed is, hoe moet het dan wel? Hoe heeft de HEERE het vasten geboden?

Wonderlijk genoeg staat nergens in de Bijbel een goddelijk gebod om op vaste tijden te vasten. De praktijk op zich komen we in het Oude Testament wel tegen, vooral in de periode van de ballingschap en daarna (bijv. Ezra 8:21-23; Joël 1:14; 2:12-15; Zach. 8:19). Bekend is natuurlijk ook de situatie in Ninevé nadat Jona de stad het oordeel heeft aangezegd (Jona 3). De rode draad in al dat vasten is berouw over de zonden en verootmoediging voor de HEERE. Verootmoediging is ook wat God Zijn volk gebiedt als het gaat om de Grote Verzoending (Lev. 16:29-31; 23:27-28). Het Joodse volk verstaat dit tot op de dag van vandaag als gebod om te vasten.

Verootmoediging, precies dat kwam in vers 5 naar voren. En juist daar zet de HEERE een vraagteken bij. Er is wel sprake van rouw, maar niet van berouw. Er kan sprake zijn van inkeer, maar niet van omkeer. Dat blijkt uit het vervolg. Als de HEERE duidelijk maakt wat het vasten is dat Hij verkiest, komen recht en gerechtigheid heel concreet in beeld. Zoals de HEERE Zelf in de heilsgeschiedenis Zijn volk van het juk bevrijd heeft (Lev. 26:13; Hos. 11:4), zo verlangt Hij het ook van de Zijnen onderling. Sociale misstanden waar toen blijkbaar sprake van was, moeten tot het verleden behoren. Laat er in plaats daarvan zichtbare betrokkenheid op het welzijn van medemensen zijn (6-7, 9b-10a), een open hart voor hen. Kortom, geen ik-gerichtheid, maar liefde voor God én voor je medemens.

Heerlijke beloften

Heerlijke beloften verbindt de HEERE daaraan (8-9a, 10b-12). *Dan zal uw licht doorbreken als de dageraad.* Licht is bij Jesaja vaker het symbool van het door God geschonken heil (zie bijv. Jes. 9:1; 45:7). God zal dan zelf recht en gerechtigheid

herstellen. Hij zal leiden en nieuwe kracht geven. Wat een blijdschap mag dat geven! Dan kun je (wel) je stem laten horen in de hoge en zal de HEERE antwoorden. Dan kom je niet beschaamd uit.

Als vers 8-9a en 10b-12 met elkaar vergeleken worden, is een bepaalde herhaling op te merken, maar ook een verdere uitwerking van de beloften. De kern is hetzelfde. Breken met het kwaad en in plaats daarvan juist het goede doen, zoals past bij een leven met de HEERE, biedt perspectief. Dan is er, onder Zijn zegen, toekomst met de HEERE.

In vers 13-14 wordt de boodschap ten slotte nog eenmaal kernachtig samengevat. De HEERE wil gediend worden op de wijze die Hij zelf aangewezen heeft. Dat begint met een zuivere omgang met de sabbat (vgl. Jes. 56:2,4,6), die door de HEERE *Mijn heilige dag* genoemd wordt. Niet door eigen wegen te volgen, maar de weg die de HEERE wijst, in gehoorzaamheid. En dat dan niet als verplichting, maar vanuit verlangen. *Dan zult u vreugde scheppen in de HEERE.* Dan ligt er een heerlijke toekomst in het verschiet. Dat zegt de HEERE zelf.

In de volgende Bijbelstudie:

De HEERE komt met gerechtigheid en heil (59:15b-21)

Gespreksvragen

1. Jesaja 58 wordt wel 'een preek aan de teruggekeerde ballingen' genoemd. Waarom zou dat zijn? Wat is volgens u kenmerkend voor een preek?
2. Tot tweemaal toe wordt het volk bepaald bij hun voorvader Jakob (vers 1 en 14). Daarmee wordt het enerzijds bepaald bij de zonde, maar anderzijds ook bij genade. Op een iets andere manier gebeurt dat ook als de gemeente wordt aangesproken als 'gemeente van onze Heere Jezus Christus'. Probeer dat eens uit te leggen.
3. Hebt u ook wel eens het idee dat God op afstand blijft, terwijl u zo uw best doet voor de HEERE? Wat is uw motivatie als het gaat om uw godsdienstig leven?
4. Hebt u wel eens gevast? Waarom wel/niet? En zou dat een vasten zijn geweest dat de HEERE welgevallig was?
5. Hoe verhoudt zich uw geestelijke leven tot de alledaagse praktijk van het leven? Hoe verhouden zich bij u verootmoediging tegenover de HEERE enerzijds en het doen van recht en gerechtigheid anderzijds tot elkaar?
6. Lees Joh. 8:12-20 en Joh. 8:34-36. En lees nu nog eens wat de HEERE van Zijn volk vraagt in Jes. 58:6-12. Op welke manier helpt Joh. 8 u verder? Welke andere Schriftgedeeltes uit het Nieuwe Testament kunt u bedenken, die betrekking hebben op Christus, maar volgens u ook te verbinden zijn met Jes. 58:6-12?
7. Wellicht kent u de uitspraak: God geeft wat Hij vraagt. Probeer dat eens duidelijk te maken door Mat. 25:31-40 in verband te brengen met Jesaja 58:6-7,9-10b.

Nieuws uit Veenendaal

Wanneer ik schrijf (2-9) is de herfstmaand aangebroken. De zomer is voorbijgeleden. We mogen terugzien op een echte Nederlandse zomer. Zon en regen wisselden elkaar regelmatig af. Wat is de natuur dit jaar mooi. Alles groeit en bloeit en ziet er fris uit. De grote Schepper schenkt ons dit alles in het rijk van de natuur. Maar we denken ook aan alle natuurrampen en overstromingen die er zijn geweest. God liet ons zijn Almacht zien. Wat voelen wij ons dan klein en nietig. Al deze gebeurtenissen hebben ons wel wat te zeggen.

We zijn zeer dankbaar voor de verruimingen die er gekomen zijn. De Heere heeft Zich getoond als de Verhoorder van het gebed. Hij Die ons heeft beproefd, geeft uitkomst. Wel beseffen we dat het virus nog niet verdwenen is en dat we waakzaam dienen te zijn.

We hopen van harte dat de verenigingen weer mogen starten en dat veel broeders de avonden zullen bezoeken om samen de Bijbel te bestuderen.

Als bestuur hebben we besloten om de bondsdag dit jaar door te laten gaan. Tenzij er nieuwe maatregelen gaan komen. We zien ernaar uit om u te ontmoeten. Uiteraard zullen de coronaregels toegepast worden. De kosten en de broeders uit Ede hopen ons te ontmoeten.

Om 10 uur zal er een korte huishoudelijke vergadering worden gehouden en om half 11 zal de bondsdag gaan beginnen. We hopen te luisteren naar de lezing van prof. dr. H. van der Belt, getiteld: 'Verheugd in

A. Kok

God. Geestelijke blijdschap in het licht van de Bijbel'.

Een pastoraal, geestelijk onderwerp. In de achterliggende tijd zijn er ook broeders overleden, die lid waren van een mannenvereniging. Er zijn lege plaatsen gekomen. We wensen de rouwdragende families Gods troost en sterkte toe.

Vanuit een paar verenigingen bereikte het bestuur de vraag of er in 'De Saamwerker' geen rouwadvertenties geplaatst kunnen worden. Er is overleg geweest met de drukker van ons blad en hij heeft ons meegedeeld dat dit mogelijk is. De onkosten zijn nihil. Wanneer u dit wilt doen, mag u de advertentie mij toesturen/mailen. Dan komt het vast goed. De uiterste inleverdatum staat op deze pagina vermeld.

Broeders, het bestuur wenst u persoonlijk en als vereniging Gods zegen toe. Weest in alles Gode bevolen!

Namens het bestuur, een hartelijke groet
A. Kok, secretaris

Even aandacht voor:

- Bondsdag zaterdag 9 oktober te Ede
- Uiterste inleverdatum kopij voor De Saamwerker nummer 4-2021: zaterdag 13 november 2021

Voor alle data geldt D.V.

Vragen staat vrij

In Exodus 20 HSV wordt gesproken over "slavenhuis" in de SV over "diensthuis". Slavernij zou toch zijn afgeschaft en is niet meer van deze tijd. Waarom wordt er in de nieuwere HSV toch weer over slaven gesproken? Is er iets te zeggen over het verschil tussen slaven en dienstknechten?

Beste vrager,
Ik moest er ook eerlijk gezegd aan wennen om slavenhuis te lezen. Maar dat was niet terecht. Dat kwam omdat ik aan de benaming diensthuis gewend was.

Nu kun je op twee manieren de naam slaaf hanteren. In Israël was er een behoorlijk verschil met de andere volken. Bij die volken waren personeelsleden slechts werktuigen, ontdaan van hun identiteit. Als wij het gebruik van de slavenhandel in de 17e eeuw op de Bijbel toepassen, dan gaat het mis.

Het Hebreeuws kent zelfs geen woord voor slavernij, wel voor dienstbaarheid. Een dienstknecht kon zich zelfs vrijwillig verhuren en ook weer opklimmen in zijn dienstbetrekking (dr. G.A. van de Brink in zijn toelichting over slavernij in de Bijbel). Daarom kunnen we wel aan slavernij denken aan het begin van de wet. Werd Israël in Egypte niet behandeld als slaaf? (Zie Ex.5 en 6:4). Ze werden geslagen en beroofd van hun vrijheid zelfs van hun geboren jongetjes.

Als wij elke zondagmorgen (hopelijk nog) de wet horen voorlezen, mogen we deze dan ook niet voluit bijbels verstaan met het oog op ons zelf? Is de gemeente van

Ds. A.K. Wallet

vandaag ook niet uit de slavernij van Satan verlost? (moge het gelovig verstaan worden!). Zo heb ik geen enkele moeite met het gebruik van het woord slavernij in de HSV aan het begin van de wetslezing.

Wel was er bezwaar tegen het gebruik van slaaf en slavin zoals in de eerste uitgave was weergegeven in het vierde gebod, waar het gaat over de rustdag (noch uw slaaf noch uw slavin) en in het tiende gebod, waar het gaat over het begere, noch zijn slaaf noch zijn slavin.

Hoe kan men ook, afgezien van een verkeerde visie op het gebruik van slaaf, zoals hier boven is aangetoond, vandaag als gemeente van het N.T. samenkomen en dan spreken over slaaf en slavin? Dat is echt onjuist. Stel voor dat er een onkerkelijke in de kerk zit en hoort over slaaf en slavin, dan moet dat toch op z'n minst verbazing, dan wel ergernis geven.

Men heeft dat ook ingezien bij de stichting van de H.S.V. en dit in latere uitgaven veranderd in het gebruik van dienaar en dienaar. Dat is heel goed, ook als weergave van de woorden in de S.V. als dienstknecht en dienstmaagd. Juist in de gemeente van het N.T is er geen onderscheid tussen dienstknecht en vrije (Kol. 3:11), maar Christus is alles en in allen.

Nog een vraag: Hoe ga je om met kerkelijke mensen, die gaan trouwen en van hetzelfde geslacht zijn. Ze willen hun huwelijk ook kerkelijk bevestigd zien. Welke concrete Bijbelse argumenten zijn ons tot leiding?

Je hoort dan vaak het woordje ‘maar’ gebruiken, zoals er zijn geen duidelijke teksten een we leven in een andere cultuur, enz..

Beste vrager, Uw vraag heeft al veel pennen in beweging gebracht. Je kunt zelfs stellen dat er een kerkscheuring door ontstaan is, omdat men besloot het huwelijk van twee mensen van hetzelfde geslacht kerkelijk te bevestigen.

Omdat wij als abonnee of medewerker van de Saamwerker ons laten leiden door Gods Woord zal dit ook gezaghebbend dienen te zijn voor de vragen op alle terreinen van het leven. De grondbeginselen van het huwelijk zijn duidelijk in Gods Woord gegeven.

Al heel in het begin van de Bijbel worden we geconfronteerd met de eerste huwelijksbevestiging De voor alle tijden beslissende tekst werd aan dit bruidspaar meegegeven: **Man en vrouw schiep Hij hen.** Als huwelijk horen deze twee mensen bij elkaar.

Andere vormen van seksueel samenleven kun je niet de naam van huwelijk geven. Zo wordt er altijd in de Bijbel over gesproken. Men heeft dit ook wel met het volgende voorbeeld aangetoond en dat vind ik heel sterk dat door heel de Bijbel de verbinding van God en de zondaar en van Christus en Zijn geliefde als God en Zijn bruidsvolk en Christus als Zijn bruid wordt getekend. Denk aan het Hooglied. Een andere verbinding is er niet!

Daarom wordt in Efeze 5 als het gaat over het huwelijk verwezen naar de grondslag van huwelijk dat is: Christus en Zijn gemeente. Dat is het voorbeeld voor ons als gelovigen ook in de 21ste eeuw. Geen vragen verder?

Genoeg. Dan kunnen we het hebben over de genen en aantrekkingskracht naar iemand van het eigen geslacht enz. We willen dit beslist niet onderschatten. Dan komt de psycholoog erbij en de seksuoloog enz..

Ondanks alle vragen en tranen blijft het staan: **man en vrouw schiep Hij hen.** En de uiterlijke kenmerken van man en vrouw zullen beslissend moeten zijn.

Bij andere zienswijzen komen nog weer veel andere problemen om de hoek kijken. (toch kinderen willen, enz.) Wie dan die wetenschap vermeerderd, die vermeerderd smart.

Ik vind aan het einde van het boekje van dr. Van Bruggen “Het huwelijk gewogen.” een mooie zin (als het gaat over Matth.19:12) Daarmee verbindt hij zijn visie op bepaalde moeiten i.v.m. het huwelijk: Het huwelijk kan een woestijnreis zijn, dor als een eúnuchenland. Maar het einde is het beloofde Land, het koninkrijk der hemelen. Huwelijken (enz.) zijn voor wie het vatten kan, nooit uitzichtloos!

Waarom werden twee keer de namen van de belijdeniskandidaten voorgelezen?

We zien ieder jaar uit naar belijdenisdiensten. Een aantal kandidaten worden door de kerkenraad toegelaten daartoe. Op twee achtereenvolgende zondagen worden hun namen genoemd. Zo zijn we dat gewend. Niet alleen bij het afleggen van geloofsbelijdenis. Het gebeurt ook voorafgaande aan de verkiezing van ambtsdragers en bij de afkondiging van een huwelijk. Het was een hele rij namen en dat nam wel even wat tijd in beslag bij de mededelingen. Kan dat niet anders?

Twee keer de namen

Waarom gebeurt dat eigenlijk? Natuurlijk is het belangrijk dat de hele gemeente op de hoogte is van de dienst die aanstaande is. Het is goed wanneer we daarin met elkaar meeleven. Toch heeft het aflezen van de namen op twee verschillende zondagen nog een andere betekenis. Het stelt alle gemeenteleden in de gelegenheid om wettige bezwaren in te dienen. Stel dat van één van de belijdeniskandidaten bij iemand bekend is dat hij of zij er een (voor anderen verborgen) levenswandel op nahoudt, die niet strookt met het dienen van de Heere. Dan is het de plicht van het gemeentelid om dat aan te geven aan de kerkenraad. We zijn immers samen verantwoordelijk voor het toezien op elkaar. Weliswaar heeft de kerkenraad daarbij vanuit het ambt een belangrijke en leidinggevende rol. Er moet echter ook sprake zijn van onderling toezicht.

Wat zijn wettige bezwaren?

Daarbij kun je als gemeentelid uiteraard

ds. F.W. van der Rhee

niet afgaan op een vaag gerucht. Het past al helemaal niet wanneer vanuit een persoonlijke vete of onvrede met iemands verkiezing kwaad wordt gesproken. Oude koeien moeten ook niet uit de sloot worden gehaald. Wat in het verleden al is uitgesproken of aandacht heeft gekregen, moet verder blijven rusten. Dergelijke bezwaren zijn niet wettig.

Wettige bezwaren zijn dus nooit subjectief. Ze moeten een relatie hebben met de feiten en in de praktijk vrijwel altijd ook met het overtreden van één van de tien geboden van de Heere. Wanneer een te bevestigen ouderling naar de mening van een gemeentelid zijn kinderen te streng opvoedt, is dat dus geen wettig bezwaar. Wanneer iemand echter weet heeft dat één van het stel dat gaat trouwen er nog een andere relatie op nahoudt, dan is dat wel een wettig bezwaar. Wanneer het gaat om een beroep op een predikant en op grond van Schrift en belijdenis kan worden aangetoond dat de predikant in leer of leven niet voldoet aan wat van een predikant mag worden verwacht, is dat ook een wettig bezwaar.

Het moet dus gaan om feitelijkheden: gedragingen en levenspraktijken met een openbaar karakter, die ingaan tegen de geboden van God.

Elkaar vermanen en aanspreken

Het is aan de kerkenraad om te beoordelen of een bezwaar wettig is. Als het goed is, is

degene die de bezwaren heeft al op liefdevolle wijze daarover in gesprek gegaan met zijn of haar broeder of zuster in de gemeente. Wanneer in dat gesprek echter gebleken is, dat de bezwaren daadwerkelijk geldig zijn (en niet op misverstanden of roddels berusten), maar er toch geen bekering en schuldbelijden heeft plaatsgevonden, dan is het gemeentelid gehouden om de kerkenraad daarover te informeren. Dat moet dan gebeuren ruim voorafgaande aan een verkiezing of de dienst van geloofsbelijdenis of de bevestiging van het huwelijk.

De kerkenraad zal dan daarover in gesprek gaan met de betreffende broeder of zuster en zelf onderzoek doen. Wanneer blijkt dat de bezwaren wettig zijn en kloppen, zal de kerkenraad oproepen tot bekering en schuldbelijdenis. Als dat plaatsvindt, is de weg vrij voor de belijdenis of bevestiging. Als dat niet zo is, kan dat geen doorgang vinden. In de praktijk kan het ook voorkomen dat de huwelijksdienst wordt uitgesteld. Er is dan natuurlijk wel wat te helen en het vertrouwen moet dan weer gaan groeien. In het geval van een bevestiging van ambtsdragers kan een kandidaat-ambtsdrager zelf besluiten ontheffing te vragen.

Alle mensen zijn zondaars

Nu is het een Bijbels gegeven dat alle mensen zondaren zijn. In die zin is tegen elk huwelijk, elke kandidaat-ambtsdrager of belijdeniskandidaat bezwaar in te brengen. Het is een wonder van de Heere dat Hij met zondige mensen te maken wil hebben en daar zelfs Zijn kerk mee wil bouwen. Toch wordt ieder ook geroepen tot een heilig leven. Bij wettige bezwaren gaat het dan ook om zonden die naar hun karakter schade doen of kunnen doen aan de voortgang van Gods werk in de gemeente. Ze

kunnen dat op dat moment al doen, maar het geldt ook met het oog op de toekomst. Zondige gedragingen kunnen later in de openbaarheid komen, wanneer iemand al bevestigd is als ambtsdrager of wanneer iemand al belijdenis heeft afgelegd. Zij kunnen dan grote schade aanrichten en voor grote onrust zorgen in de gemeente.

Spreek nu of zwijg voor altijd

Andersom geldt ook, dat wanneer geen wettige bezwaren zijn ingebracht in de periode waarin de namen zijn afgelezen, er achteraf niet alsnog bezwaren kunnen worden geuit. ‘Hij/zij heeft weliswaar belijdenis afgelegd, maar je moest eens weten wat er allemaal aan de hand is...’

In de Verenigde Staten wordt bij een huwelijksceremonie nog wel eens de zin uitgesproken: ‘speak now or forever hold your peace’ (spreek nu of zwijg voor altijd). Dit geldt hier ook. Als er geen wettige bezwaren worden ingebracht, kan worden overgegaan tot de belijdenis of de bevestiging. Dan is duidelijk geworden dat de gemeente (stilzwijgend) instemt daarmee. Dit wordt ook wel de stilzwijgende ‘approbatie’ (goedkeuring) genoemd. En natuurlijk is dat nogal zuinigjes! Hopelijk zal de gemeente het niet alleen stilzwijgend goedkeuren, maar zich ook verheugen over een stel dat kerkelijke huwelijksbevestiging heeft aangevraagd. En is het niet bijzonder dat de Heere ambtsdragers geeft om Zijn gemeente te bouwen? En wat te denken over jongeren en ook ouderen, die in het openbaar hun ja-woord geven bij de openbare geloofsbelijdenis? Langs die wegen bouwt de Heere Zijn kerk en gemeente.

Kostbaar én kwetsbaar

Maar juist wat zo kostbaar en bijzonder is, is ook kwetsbaar. Kun je tijdens een huwe-

lijksdienst van harte dankbaar en blij zijn, wanneer je weet dat er verborgen, niet uitgesproken zonden zijn, die het ja-woord van de bevestiging van meet af aan ondermijnen? Kun je tijdens de belijdenisdienst werkelijk meezingen met Psalm 134:3 (Dat 's HEEREN zegen op u daal...) wanneer je weet hebt dat één kandidaat op onzuivere gronden zijn of haar belijdenis heeft afgelegd? En kun je het toelaten dat een ambtsdrager straks op bezoek zal gaan in zijn wijk en geroepen wordt om anderen vanuit Gods Woord te bemoedigen en te vermanen, wanneer je weet dat hij zelf ook ernstig te vermanen valt?

Daarom dragen alle belijdende leden van de gemeente verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat ambtsdragers mannen zijn van een goed getuigenis en voldoen aan wat bijvoorbeeld Paulus schrijft in 1 Timotheüs 3. ‘Een opziener nu moet onberispelijk zijn, de man van één vrouw, beheerst, bezonnen, eerbaar, gastvrij, bekwaam om te onderwijzen, niet verslaafd aan wijn, niet vechtlustig, niet uit op schandelijke winst, maar welwillend, niet strijdlustig en zonder geldzucht.’ En over de diakenen: ‘De diakenen moeten evenzo eerbaar zijn, niet met twee monden spreken, niet verzot op veel wijn, niet uit zijn op oneerlijke winst, en het geheimenis van het geloof vasthouden in een zuiver geweten.’

Die verantwoordelijkheid geldt ook ten aanzien van het huwelijk en de openbare geloofsbelijdenis. Denk aan wat geschreven staat in Galaten 5: ‘Het is bekend wat de werken van het vlees zijn, namelijk overspel, hoerij, onreinheid, losbandigheid, afgoderij, toverij, vijandschappen, ruzie, afgunst, woede-uitbarstingen, egoïsme, onenigheid, afwijkingen in de leer, jaloers-

heid, moord, dronkenschap, zwelgpartijen, en dergelijke, waarvan ik u voorzegg, zoals ik ook al eerder gezegd heb, dat wie zulke dingen doet, het Koninkrijk van God niet zullen beërven.’

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

De gemeente als geheel (en niet alleen de kerkenraad) draagt dus verantwoordelijkheid voor het heilig houden van de instituties van het ambt, het huwelijk en de openbare geloofsbelijdenis. En om u daartoe in de gelegenheid te stellen worden op twee achtereenvolgende zondagen namen afgelezen. Twee zondagen, zodat iedereen in de gelegenheid kan worden geacht om er kennis van te nemen. Meer dus dan een gewoonte! Bedoeld om het werk van God voortgang te laten hebben in onze gemeente. Dan zal Zijn Naam op zuivere wijze geëerd en geprezen worden in ons midden.

De sleutels van Gods Koninkrijk

In het vorige artikel schreef ik over wettige bezwaren, die ingebracht kunnen worden vanuit de gemeente. Het gaat dan om bezwaren tegen een gemeentelid met het oog op het toelaten tot het doen van openbare geloofsbelijdenis, het verkiezen als ambtsdrager of het bevestigen in het huwelijk. Wettige bezwaren, zo schreef ik toen, zijn nooit subjectief. Het gaat om feitelijkheden: gedragingen en levenspraktijken met een openbaar karakter, die ingaan tegen de geboden van God.

In dat artikel beloofde ik nader in te zullen gaan op wat aan wettige bezwaren vooraf hoort te gaan, namelijk de onderlinge vermaning. Als het goed is, is degene die bezwaren heeft al op liefdevolle wijze daarover in gesprek gegaan met zijn of haar broeder of zuster. We hebben het dan over het onderling toezien van de leden op elkaar. Oftewel: de onderlinge tucht. Maar wat is dat eigenlijk? Is dat nog wel van deze tijd? Hebben anderen dan iets over mij te zeggen? En hoe kan dat goed functioneren?

Sleutels

In Mattheüs 16:19 zegt Jezus tegen Petrus: 'Ik zal u de sleutels van het Koninkrijk der hemelen geven.' Deze uitspraak volgt op de Petrus' belijdenis en Jezus' belofte, dat Hij op deze petra (rots) Zijn gemeente zal bouwen.

Met een sleutel kun je een deur open of juist dicht doen. Zo zal het in de handen van Petrus en de apostelen komen te liggen om te 'binden' en te 'ontbinden'. 'Wat

ds. F.W. van der Rhee

u bindt op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en wat u ontbindt op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn.'

De sleutel van de verkondiging

Christus is erop uit om te redden wat verloren ligt. Daartoe laat Hij het evangelie verkondigen, met de oproep tot geloof en bekering. Wie gelooft in Jezus Christus en Hem kent als persoonlijke Verlosser, zal behouden worden.

De prediking is dan ook de eerste sleutel die Jezus aan Zijn kerk heeft gegeven. Op die wijze gaat de deur van het Koninkrijk van God open of ook dicht. Hij gaat open voor allen die geloven. In de prediking komt echter ook de andere kant aan bod. Wie niet gelooft, zal niet binnen kunnen gaan in Gods Koninkrijk. Naast nodiging klinkt ook waarschuwing. 'Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, maar wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem.' (Joh. 3:36).

De sleutel van de tucht

De tweede sleutel is die van de tucht. Dat wat ouderwetse woord heeft op de klank af een nare lading. Toch is het eigenlijk vooral positief bedoeld. Tucht is een middel om mensen op te roepen Christus te gaan of te blijven volgen. Het gaat hier om de pastorale vermaning.

In de gemeente van Christus hebben we de opdracht om elkaar lief te hebben en voor elkaar te zorgen. Dat betekent ook dat je een broeder of zuster die in zonde leeft

waarschuwt. Niet om over die ander te heersen. Je doet het uit bezorgdheid. De toon zal dan ook vol liefde en bewogenheid moeten zijn. Je wilt niet dat de ander verloren gaat en daarom houd je hem of haar Gods Woord voor.

Dit noemen we de onderlinge tucht. Daarbij is tucht in wezen een neutraal woord. Het gaat niet alleen maar over de terechtwijzing. Het gaat ook over bemoediging en aansporing om in Gods wegen te gaan. Tucht is liefde die de ander wil brengen in het spoor van Gods belofte en zegen.

Op basis van vertrouwen

Het zal duidelijk zijn dat dit om gevoelige zaken gaat. Stel dat u als gemeentelid weet dat een ander gemeentelid een zondige levenspraktijk heeft. Je gaat dan doorgaans niet snel 'zomaar' bij iemand op bezoek om die persoon te vermanen. Wie ben jij om de ander de maat te nemen? En zal die ander er wel voor open staan als je de vinger legt bij de zonde? We ervaren doorgaans allerlei barrières daarin. En ook van de andere kant is dat het geval. Sta je open om door anderen terechtgevoerd te worden? Of word je dan vooral boos en houd je de ander af?

Goede onderlinge tucht zal moeten plaatsvinden op basis van een vertrouwensband, die meer is dan het enkele feit dat je tot dezelfde gemeente behoort. Het gaat erom elkaar te kennen. Dan zal de ander weten dat jouw terechtwijzing niet voortkomt uit verkeerde motieven, maar uit een oprecht bewogen hart. Terwijl omgekeerd je dan ook kunt openstaan voor een vriend of goede kennis, die je wil bewaren voor verkeerde wegen.

'De tucht is het zelfreinigende vermogen van de kerk'

Luisteren

Een dergelijk gesprek is niet eenvoudig. Het zal sowieso ook moeten beginnen met de vraag of de vermoedens of geruchten die de bezoeker vernomen heeft, wel kloppen. Er wordt helaas heel wat geroddeld. Het is daarom goed te vragen of het verhaal wel strookt met de feiten. Wanneer dat wel het geval is, kan het gesprek daarover worden aangegaan. Dat zal een gesprek mogen zijn van zondaar tot zondaar. Niemand van ons is immers zonder zonde.

Toen de schriftgeleerden en de Farizeeën een vrouw bij Jezus brachten die op overspel was betrapt, vroegen ze Hem of zij nu gestenigd zou moeten worden. Dat staat immers in de wet van Mozes? Jezus zei tegen hen vervolgens: 'wie zonder zonde is, werpe de eerste steen?' (Joh.8:7). Toen ging de één na de ander weg, waarna Jezus tegen de vrouw zei: 'ga heen, zondig niet meer.' Hij veroordeelde haar niet tot de dood. Er was genade. Tegelijk deed Hij recht, door haar zonde niet te ontkennen, maar op te roepen niet meer te zondigen.

Wie een ander terechtwijst, moet zich realiseren dat hij of zij Christus zelf niet is. We spreken altijd met elkaar als zondaren onderling. Letterlijk of ook figuurlijk stenen gooien past dan ook niet. Toch moet er wel ruimte zijn om met elkaar te spreken over wat zondig is. Juist om elkaar op te wekken om daartegen te strijden en ermee te breken!

Tucht door de kerkenraad

Het kan gebeuren dat een gemeentelid de predikant of ouderling opbelt om te melden dat hij van een ander weet dat die in zonde leeft. De eerste vraag die de ambtsdrager

dan moet stellen is: heb je hem of haar daar al op aangesproken?

In Mattheüs 18:15 ev. wordt duidelijk dat dat de weg is die Jezus ons voorhoudt. 'Als uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen.' Het kan evenwel zo zijn dat iemand niet wil luisteren en volhardt in zijn zondige levenspraktijk. Jezus roept dan op om iemand anders mee te nemen. 'Opdat in de mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat.'

Hier kan de kerkenraad in beeld komen. Wanneer het gemeentelid al wel de ander heeft aangesproken, maar die staat niet open voor vermaning, kan een ambtsdrager meegaan op bezoek. Een andere vorm is dat de kerkenraad de verantwoordelijkheid op een zeker moment overneemt en op bezoek gaat bij het betreffende gemeentelid. Elke ambtsdrager heeft immers de taak om te waken over de kudde van Christus.

Afgedwaalde schapen moeten dan ook worden aangesproken en opgeroepen terug te keren van zondige wegen.

Dit zal niet bij één gesprek blijven. Het kan voor komen dat een kerkenraad jarenlang in gesprek is met een gemeentelid. Het is aan de beoordeling van de kerkenraad om daarin wijs en met tact te handelen. Is er nog hoop dat de zondaar zich bekeren zal en zal leven? Zolang die hoop er is, moeten de gesprekken worden voortgezet. Maar daar zal wel een keer een afronding in moeten komen.

'Tucht is liefde die de ander wil brengen in het spoor van Gods belofte en zegen.'

Afgesneden van de gemeente

Hopelijk vindt er bekering plaats! Dat is immers het doel: de ander behouden voor Christus. Er kan echter een moment komen dat een kerkenraad moet besluiten om iemand af te snijden van de gemeente. Dat is een uiterste maatregel, waarvoor de kerkorde ook heldere en strikte regels geeft. Het kan niet zomaar!

Toch kan een zondaar, die volhardt in de zonde en zich niet wil bekeren, als lid worden geschrapt. In Mattheüs 18:17 zegt Jezus immers: 'als hij ook niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor u als de heiden en de tollenaar zijn.'

Een heilige gemeente

Door de tucht wil God de gemeente heilig houden. De gemeente is het lichaam van Christus. Daar mag de zonde niet heersen. Wanneer zonde (oogluikend) wordt toegestaan, kan zich dat als een olievlek verspreiden. Wat de een doet, neemt de ander over als er geen paal en perk aan wordt gesteld. Zo zal de norm van Gods wet al meer vervagen.

De Heere zet door de verkondiging de deur van Zijn Koninkrijk wijd open. Wie echter weigert door de deur (dat is Christus!) binnen te gaan, is een dief en een rover (Joh.10). Voor hen is Christus niet gekomen. Hij is gekomen opdat Zijn schapen leven hebben en overvloed. Dat vraagt dan ook dat dieven en rovers geen plek hebben onder de kudde. Zij doen de kudde alleen maar kwaad.

Zelftucht

Naast de onderlinge tucht en tucht door ambtsdragers bestaat er ook een derde

vorm namelijk de zelftucht. Een ander woord daarvoor is zelfonderzoek. Bij onderlinge tucht en tucht door ambtsdragers gaat het om zonden, die aan het licht zijn gekomen. Vaak heeft dat te maken met de aard van die zonden.

Wij kennen echter onszelf het beste. Hoe staat het er voor in ons leven? Het is belangrijk dat we voor Gods aangezicht onszelf onderzoeken. Dat is ook de reden dat de wet elke zondag een plaats heeft in de liturgie. Het houdt ons de spiegel voor en roept op tot bekering. In de week van voorbereiding op het Heilig Avondmaal mag die zelftucht zich intensiveren. Met de blik op de tekenen van het Avondmaal komt de vraag op: voor welke zonde moest Christus voor mij sterven?

Het gebed van Psalm 139 mag dan in onze mond liggen. 'Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten. Zie of er bij mij een schadelijk weg is en leid mij op de eeuwige weg (Ps.139:23-24).'

Oordelen

Ten slotte nog de vraag: maar is dit allemaal nou niet in tegenspraak met Jezus oproep: 'oordeelt niet, opdat u niet geoordeeld wordt' (Matth. 7:1)? Wie een ander in de gemeente aanspreekt op zijn zonde, oordeelt die dan niet over zo iemand? En als ambtsdragers tucht over iemand uitoefenen, moeten ze toch oordelen?

Jezus geeft hier echter niet een algemeen verbod op 'elkaar oordelen'. Het gaat om hen die weliswaar anderen oordelen, maar zelf vasthouden aan de zonde. Het gaat om de fraudeur, die de dief terechtwijst. Tegen hem zegt Jezus: doe eerst de balk uit je eigen oog, voordat je de splinter wilt verwijderen uit het oog van de ander.

Dat is wel een waarschuwing voor iedereen die een ander wil terechtwijzen. Het roept op om een kwetsbare houding aan te nemen in zo'n gesprek. Zoals ik hierboven schreef: je spreekt met elkaar van zondaar tot zondaar. Toch moet ons dat niet weerhouden om zo'n gesprek wel aan te durven gaan en er ook voor open te staan dat een ander met ons dat gesprek aangaat. Willen we de ander terechtbrengen en laten we ons terechtbrengen, wanneer we onverhoopt van de kudde van God afdwalen? Ons behoud is ermee gemoeid!

Want: 'Het pad ten leven is voor hem die vermaning in acht neemt, maar wie bestraffing achter zich laat, doet dwalen.' (Spr. 10:17).

Boekbespreking

Ons Psalmboek
Achtergronden en gebruik van het
kerkboek van 1773
door dr. Jaco van der Knijff

Wie door zijn psalmboek bladert, komt allerlei dingen tegen die vragen oproepen. Waarom eindigen sommige psalmen met een half versje? Waarom heeft Psalm 18 een voorzang? Waarom kregen de Psalmen 36 en 68 dezelfde melodie? Wat betekenen de aanduidingen dorisch, phrygisch en mixolydisch boven de melodie? Waar komen de ‘Eenige Gezangen’ vandaan? Welke functie hebben de christelijke gebeden en formulieren? En waarom staat er helemaal achter in een Ziekentroost? Op deze en andere vragen gaat dit boekje in. Uitgangspunt is het psalmboek met de berijming van 1773. Maar ook het kerkboek met de berijming van Datheen uit 1566 komt aan de orde. Het boekje leest vlot en geeft veel achtergrondinformatie.

Dr. Jaco van der Knijff is docent liturgiek aan de TUA en muziekredacteur bij het RD.

A. Kok